

BØRNEHAVEN FYRTÅRNET
NY STYRKET LÆREPLAN 2024

FREDERICIA KOMMUNE

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION	2
1.1 Læsevejledning	2
1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	4
2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	5
2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	5
2.2 Pædagogisk læringsmiljø	7
2.3 Samarbejde med forældre om børns læring	8
2.4 Børn i udsatte positioner	9
2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen	9
3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	11
3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	11
3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	11
4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	13
4.1 Alsidig personlig udvikling	13
4.2 Social udvikling	16
4.3 Kommunikation og sprog	21
4.4 Krop, sanser og bevægelse	22
4.5 Natur, udeliv og science	24
4.6 Kultur, æstetik og fællesskab	27
5 EVALUERINGSKULTUR	31
5.1 Evalueringskultur	31
5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan	31

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

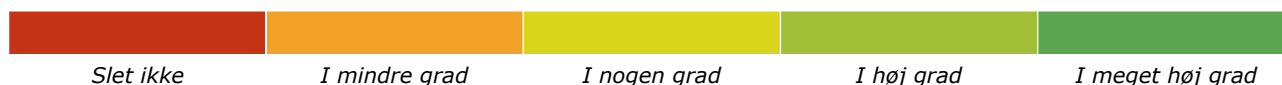
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

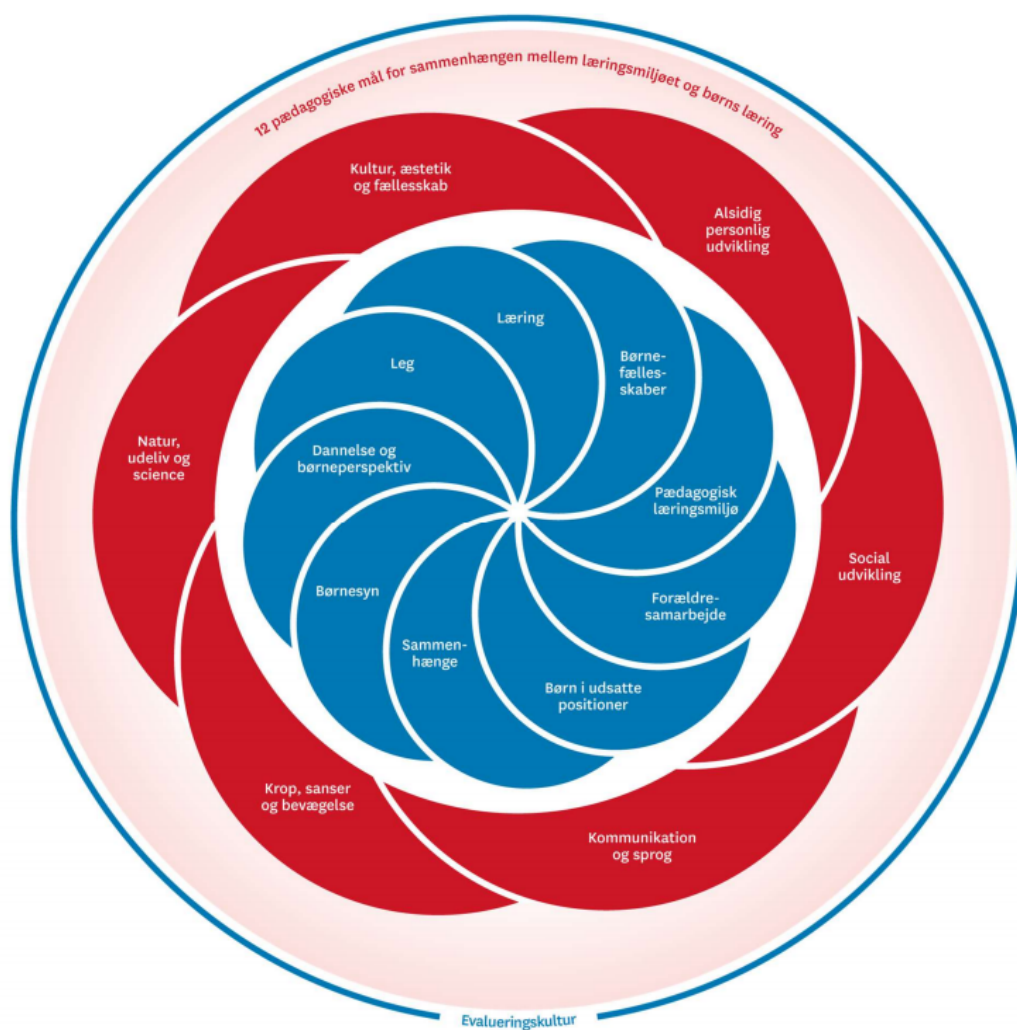
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Børnehaven Fyrtårnet er en kommunal daginstitution, der blev indviet den 1/9 1978. Den er normeret til 132 børn i alderen 0-6 år. Børnene er fordelt på seks grupper: Tre vuggestuegrupper med børn i alderen 0-3 år og tre børnehavegrupper med børn i alderen 3-6 år.

Fyrtårnet er en del af Distriktsinstitutionen Fjordbakke.

Fyrtårnet har en natur- og bevægelsesprofil. Det betyder, at vi især har fokus på læreplanstemaerne 'Natur, Udeliv og Science' samt 'Krop, Sanser og Bevægelse'. Arbejdet med de øvrige 4 læreplanstemaer tager ofte sit udspring i vores natur- og bevægelsesprofil. Det betyder derfor også, at vi er meget ude på vores store legeplads – alle børn er, som udgangspunkt, ude hver dag. På legepladsen er der rig mulighed for at børnene kan lege, udfordres og udvikle sig igennem bevægelses- og naturoplevelser. Vi bruger også vores nærmiljø ved skov og strand og er ofte på ture ud af huset. Turene planlægges med udgangspunkt i børnenes udviklingsniveau, samt relationer på tværs af grupperne.

De 6 læreplanstemaer arbejder vi med hver dag igennem hverdagsrutiner, aktiviteter og i børnekulturen. Fyrtårnet har et årshjul med fælles temaer for hele huset. Temaerne er planlagt med udgangspunkt i årets traditioner, vores natur- og bevægelsesprofil samt de 6 læreplanstemaer.

Vores pædagogik tager udgangspunkt i børneperspektivet og relationsdannelse. Det betyder, at vi er nysgerrige på barnets perspektiv, vi har en anerkendende tilgang, vi er omsorgsfulde og tror på, at alle børn gør det bedste de kan i den givne kontekst. Vi mener, at trygge relationer danner grundlaget for at vi kan give børnene en hverdag, hvor de trives og udvikler sig. I Fyrtårnet er der plads til alle børn. Det betyder, at vi arbejder inkluderende og vi justerer rammerne, så alle børn oplever, at de er en del af et fællesskab.

2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer

- Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring, Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig. De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn og læring

I Fyrtårnet tager børne- og læringssynet udgangspunkt i en forståelse af, at alle børn er aktivt lærende uanset barnets baggrund, vilkår og aktuelle situation. Barnet skal have mulighed for at være medskaber af egen læring og udvikle både sin viden og sin personlighed. Vi ser barnet som socialt kompetent med en medfødt parathed til at indgå i sociale sammenhænge med andre børn og voksne, samt en parathed til at kommunikere med sine omgivelser og reagere på det, der sker i dets omgivelser. Barnet lærer og tilegner sig viden, færdigheder og erfaringer, når det får mulighed for at omsætte indtryk til egne udtryk.

Læring i Fyrtårnet forstås bredt. Børns muligheder for at få indtryk og omsætte disse indtryk til udtryk er en forudsætning for læring. Det foregår over hele dagen. Læring foregår i et socialt samspil med andre, hvor barnet er en del af et børnefællesskab. Læring foregår gennem leg, i relationer, i vekslen mellem voksen- og børneinitierede lege og aktiviteter, samt i rutinesituationer som måltidet, i garderoben og på puslebordet. Læring foregår alle steder både i udforskning af naturen, ved besøg i nærmiljøet og på legepladsen etc. Børn lærer ved at eksperimentere og gennem kommunikation. De lærer ved at opleve noget nyt, og deres læring fremmes af at begå fejl, slippe fantasien løs og være modige og prøve noget igen og igen, som kan udfordre og være svært, og det derfor er nødvendigt at øve sig på.

Vi har en særlig opmærksomhed på;

- Barnets perspektiv, som er barnets egen formidling af sin opfattelse af verden
- Børneperspektivet, som er de pædagogiske medarbejderes bestræbelse på at forstå barnet ud fra barnets eget perspektiv

Barnets dannelse

Vi arbejder aktivt med at fremme alle børns dannelse. Dannelse er både almen dannelse - det at kende sine kulturelle og historiske rødder, og dannelse er også karakterdannelse - det at blive et selvstændigt

og ordentligt menneske i andres og egne øjne. Dannelse er en erfarings- og læreproces, der ikke er bundet op på at skulle lære noget bestemt. Dannelse handler om, at værdier, etik og moral forankres i barnets personlighed. Alle børn skal have mulighed for som aktive deltagere at tilegne sig værdier og holdninger som rettesnor for at kunne handle i en global verden, som reflekterede, hensynsfulde, kritiske og demokratiske mennesker, der er i stand til at kunne sætte sig i andre menneskers sted.

- Alle børn skal have mulighed for at lære at tænke sig om, undersøge værdien af noget, stille spørgsmål, være kritisk, undre sig og acceptere, at der ikke er ét svar. Alle børn skal lære, at en problemstilling kan ses fra flere sider, og at nogle gange er noget mere rigtigt end andre gange - afhængig af situationen og hvem, der er involveret
- Alle børn skal have mulighed for at have indflydelse på deres hverdag i Fyrtårnet ved at deltage og bidrage i beslutningsprocesserne med et børneperspektiv. Inddragelse giver

erfaringer, som bidrager til børns dannelse og giver viden og værdier, som barnet automatisk bruger, når det skal begå sig i verden. Alle børn skal have en oplevelse af, at de bliver hørt, at de er vigtige, og at deres mening betyder noget for nogen.

Dannelse er også at tilegne sig fællesskabets dyder og adfærdsformer. Det kan være at tale pænt til hinanden, at turde og være modig og sige sin mening og sige til og fra. Alle børn skal igennem deres tid i Fyrtårnet have erfaringer med ikke altid at få sin vilje, samt at lære at kunne udsætte sine behov og beherske sig. Alle børn skal opleve succeser, men de skal også i et dannelsesperspektiv erfare egne grænser og sårbarhed gennem mødet med udfordringer, modstand, uenigheder og konflikter. Erfaringer, der bidrager til en sund og stærk karakter, der er i stand til at reflektere over og håndtere både mod- og medgang hos sig selv og andre.

Barnets leg

Vi ved, at legen er central for udvikling af sprog, fantasi, selvværd, identitet, sociale kompetencer, virkelyst mv. – og dermed nødvendig for børns læring, kreativitet og evne til at skabe. Leg og læring er for barnet en helhed og ikke noget, der kan skelnes imellem eller adskilles.

Barnets leg er grundlæggende for barnets udvikling og egen meningsdannelse. Derfor har legen en værdi i sig selv og er en gennemgående del af det, der foregår i Fyrtårnet. I leg skaber børn en verden af mening og værdier og deler herigennem livsverdener med andre børn. I legen sker konstante forhandlinger, hvor reglerne hele tiden bliver genforhandlet og aftalt. Leg karakteriseres ved fantasi, spænding, nye opdagelser, lyst og engagement, det at få øje på hinanden og hvor kreativitet, sprog og kropslige udtryk (ex mimik) er flettet ind i hinanden.

Et godt legeliv er betydningsfuldt for at danne børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil med andre børn og voksne i Fyrtårnet. Leg er grobund for relationer. Pædagogen skal have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig. Mange børn leger spontant og af sig selv, alene, parallelt eller sammen med andre. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med og at legen udvikler sig positivt for alle børn. Det er derfor pædagogens ansvar at være opmærksom på, at alle børn trives i og er aktivt deltagende i legen. Det er pædagogen, der skaber rammerne for legemulighederne gennem indretningen og for de etiske regler, børnene får skabt for deres leg, og hvordan man løser konflikter og håndterer interessemodsatninger.

Det pædagogiske personale kan rammesætte legen, så alle børnene trives i deres rolle, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en oplevelse af at være med. Rammesatte lege kan tage udgangspunkt i, at børn og voksne sammen reflekterer over, hvad og hvordan legen kan udformes og udvikles, så pædagogen sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn. Disse lege åbner også mulighed for at inddrage de børn, der eventuelt står uden for legen.

Børns spontane og selvorganiserede leg bliver anerkendt og respekteret og gives betydelig plads i hverdagen i Fyrtårnet.

Børnefællesskaber

Børn tilbringer en stor del af deres dag i samspil med andre børn. Derfor udgør børnene i fællesskabet fundamentale betingelser for hinandens liv, trivsel, udvikling og dannelse. Læringsmiljøet er grundlaget for børnefællesskaber, hvor der skabes balance mellem individ og fællesskab. Relationer og venskaber er afgørende. Alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til og lære at udvikle sig i samspil med andre. Alle børn skal have mulighed for at vise initiativ og være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skal skabe rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner.

Vi ved at inkluderende pædagogisk praksis er funderet i en sammenhængende og forudsigelig hverdag præget af struktur og rutiner. Rutiner er daglige, tilbagevendende og forudsigelige praksisser, der udgør en væsentlig del af læringsmiljøet i Fyrtårnet. Det samme gentages dag efter dag. Rutiner er færdigheder erhvervet ved mange gentagelser og øvelse. Rutiner er det, der foregår i puslerum, på toilettet, ved borddækning, under måltidet, ved oprydning, i garderoben osv. Rutinerne er med til at binde dagen sammen og skabe overgange fra den ene aktivitet til den anden. Rutiner er også, hvordan børnene kommer fra samling til aktivitet, fra frokost til legeplads, og hvordan barnet kommer ind i huset om morgenen.

Rutinerne skal være faste og forudsigelige, men samtidig være dynamiske og kunne ændres, når det er relevant. Daglige rutiner er, sammen med aktiviteter og leg, en del af den samlede pædagogiske hverdag. Rutinerne fordrer derfor også en tydelig organisering, der bygger på pædagogisk refleksion og planlægning.

I rutinerne er barnet aktivt deltagende i begrænsede, overskuelige opgaver, som umiddelbart giver mening for barnet. Det kan være at hjælpe med at dække bord, eller tage sko på inden barnet går på legepladsen. Det pædagogiske personale overvejer hvilke børn, der på et givent tidspunkt udviklingsmæssigt kan profitere af at deltage i hvilke rutiner og praktiske gøremål. Borddækning kan som eksempel skabe mulighed for en tæt dialog med barnet, styrke barnets talforståelse eller øve konkrete gloser og begreber.

Rutiner omkring overgange ses som en mulighed for at øve kompetencer og færdigheder. Garderoben er f.eks. en oplagt læringsarena, hvor der kan øves selvhjulpethed, tales om vind og vejr og om passende påklædning.

2.2 Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Pædagogisk læringsmiljø

Med pædagogisk læringsmiljø forstår vi, det miljø vi skaber, med afsæt i en fælles faglig ramme hvor der arbejdes didaktisk med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Alle børn i Fyrtårnet skal møde tryghed, nærhed og omsorg og opleve sig taget alvorligt, værdsat og betydningsfuldt. Alle børn skal gives mulighed for at udvikle deres læringskompetencer, så de med glæde og lyst lærer sig at lære. Samtidig skal hvert enkelt barn lære så meget, de kan, ved til stadighed at få mulighed for at lære mere, så de rustes til at udfolde deres potentiale og derved lykkes igennem deres skolegang og senere i voksenlivet.

Det stiller krav til læringsmiljøet, som udgør fundamentet for, hvad børn får mulighed for at lære sig i deres tid i Fyrtårnet. Derfor arbejdes der kontinuerligt med det pædagogisk læringsmiljø. Der arbejdes bevidst og målrettet, med læring hele dagen både i de daglige rutiner og i de voksen- og børneinitierede aktiviteter.

Læringsmiljøet rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så alle børn tilbydes de bedste betingelser for at trives, lære og udvikle sig. Læringsmiljøet sikrer, at der skabes varierende læringsmuligheder som tilgodeser børns forskellighed og aktuelle behov, så det enkelte barn bliver udfordret hver eneste dag, både i voksen- og børneinitierede aktiviteter.

Børn lærer i sociale sammenhænge, og læringsmiljøet understøtter alle børns muligheder for at lære af andre, for selv at finde på og opdage nyt sammen med andre. Læringsmiljøet støtter alle børns mulighed for at være selvaktive og indgå i forskellige relationer. Læringsmiljøet støtter og udfordrer børnene i at bevæge sig fra den aktuelle udviklingszone til zonen for nærmeste udvikling (Smidt Sandra (2009) "Vygotsky og små børns læring, en introduktion" (Hans Reitzels forlag).

Læringsmiljøet i Fyrtårnet er et trygt miljø, hvor alle børn møder tydelige voksne, der tager ansvar og sætter rammer på en sådan måde, at alle børn føler sig trygge, kan slappe af og være børn.

2.3 Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Udgangspunktet for vores samarbejde med forældrene er åbenhed, ærlighed og tillid. Det betyder at vi kommunikerer åbent og ærligt med forældrene omkring barnets trivsel og læring, både i den daglige dialog og til trivselssamtaler. Vi mener, at forældrene er vores vigtigste samarbejdspartnere, da de kender deres børn bedst. Vi møder derfor altid forældrene respektfuldt, tillidsfuldt og ressourceorienteret.

I Fyrtårnet samarbejder vi dagligt med forældrene omkring barnets trivsel, udvikling og læring. Samarbejdet sker i den daglige dialog i afleverings- og afhentningssituationer samt ved opstartsmøder, opfølgningssamtaler og årlige trivselssamtaler.

De årlige trivselssamtaler tager udgangspunkt i en dialogprofil, der udfyldes af både forældre og pædagogisk personale. Samtalerne tager afsæt i et ressourceorienteret blik på hvordan vi i samarbejde kan understøtte barnets fortsatte trivsel og udvikling.

En gang om året har vi forældremøde. Indholdet på disse møder kan variere, men det overordnede formål er, at sikre et godt samarbejde mellem forældre og medarbejdere omkring børnene og børnegruppernes trivsel. Til forældremødet i 2023 var det overordnede indhold "Dialog omkring hvordan vi sammen får skabt et godt og trygt dagtilbud". Her tog vi udgangspunkt i en række dialogkort, hvor vi bl.a. var i dialog om forældrenes forventninger til hverdagens dialog og samarbejde, forældrenes forventninger til den gode aflevering og afhentning og forældrenes forventninger til personalets vejledning omkring barnets trivsel og udvikling, læring og dannelse mm.

2.4 Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Alle børn skal have mulighed for at vise initiativ og være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skal skabe rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner. De pædagogiske personale er derfor særlig opmærksomme på børn i udsatte positioner.

I Fyrtårnet kan vi modtage børn i udsatte positioner; børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn m. afvigende socio- og emotionel adfærd, børn med sproglig forsinkelse mv.

I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø og i mødet med en velfunderet pædagogisk faglighed. Derfor arbejder alle pædagogiske personale bevidst ift. voksenpositionering, så alle børn har lige muligheder for at være i- og have deltagermuligheder i børnefællesskabet.

Vores opmærksomhed er derfor på kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen, da den er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det er vores ansvar sammen med andre relevante fagprofessionelle, at støtte alle børn med særlige udfordringer og sikre at de oplever sig som en del af fællesskabet. Vi har derfor særligt fokus på at sikre at arbejdet med den pædagogiske læreplan, herunder de seks læreplanstemaer og de pædagogiske mål har relevans for alle børn uanset baggrund.

2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27)

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe)

I Fyrtårnet tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn ved at have målrettede storegruppeaktiviteter for kommende skolebørn. Storegruppen samles på tværs af de 3 børnehavegrupper 2 gange om ugen om formiddagen. Her arbejdes der bl.a. med overgangsmarkører i form af 3 sange, 3 bøger og 3 lege, der arbejdes videre med, når børnene starter i BPVIS (Børn På Vej i Skole med start til april hvert forår). Herudover arbejdes der med andre rutiner og aktiviteter, der understøtter børnenes skoleparathed; modtage kollektive beskeder, vente på tur og udsætte egne behov, forståelse for demokratiske værdier og det at være en del af et større fællesskab mm.

Herudover samarbejdes der inden BPVIS tæt sammen med personalet fra skolen; storegruppen er på besøg på skolen og relevante medarbejdere kommer på besøg i Fyrtårnet. Der udarbejdes overgangsbeskrivelser på alle børn i samarbejde med forældrene med henblik på at sikre en tryk og god overgang til skolen.

3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

I Fyrtårnet inddrages forældrerådet i planlægningen af vores årshjul. Årshjulet tager afsæt i de 6 læreplanstemaer og vores natur- og bevægelsesprofil samt årets traditioner. Forældrene er aktive medspillere i flere af temaerne i årshjulet. F.eks. bidrager forældrene til specifikke aktiviteter ved at deltage med fortællinger fra deres egen verden. Forældrene bidrager og samarbejder desuden omkring de årlige traditioner som f.eks. sommerfest, arbejdsdage og julearrangementer - her er forældrene medskabende ift. det pædagogiske læringsmiljø.

Fyrtårnet gør bl.a. brug af Frk. Harders hus og Børup Sande når der planlægges ture ud af huset. Læringsmiljøet her understøtter arbejdet med vores natur- og bevægelsesprofil.

Der arrangeres ture til Fredericia bibliotek og/eller andre kulturelle tilbud i byen. Til jul besøger vi altid Taulov Kirke og deltager i julegudstjeneste for børn.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Fyrtårnet har 6 grupperum - 3 til børnehaven og 3 til vuggestuen. Grupperummene er indrettet ift. børnenes udviklingsniveau og understøtter barnets læring ift. de 6 læreplanstemaer. Vi har et stort fællesrum, der bruges til at skabe læringsrum i ydertimerne samt til fællessamlinger for hele huset. Fællesrummet indbyder til mange forskellige aktiviteter; f.eks. konstruktionslege ved bordet/på gulvet, kreative aktiviteter ved bordet samt læsning af bøger med/uden voksne i sofaen.

Fyrtårnet har en fantastisk legeplads, der inviterer til leg for alle aldersgrupper. Vores legeplads understøtter i høj grad vores natur- og bevægelsesprofil med bl.a. bålplads, snitteværksted, cykelbane, boldbane, kælkebakke, klatrestiver, forhindringsbaner, sandkasser og gynger.

Der er kontinuerligt fokus på det æstetiske læringsmiljø og der arbejdes med at det æstetiske udtryk understøtter de forskellige temaer der arbejdes med. F.eks. laves der plancher eller anden udsmykning sammen med børnene når der er bedsteforældredag, juleaktiviteter, krop- og bevægelsesaktiviteter mv.

I Fyrtårnet understøtter vi det psykiske børnemiljø ved at have fokus på børnenes perspektiver. Vi understøtter samspillet mellem børnene og alle voksne har en anerkendende og ressourceorienteret tilgang til børnene og til hinanden.

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling er den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder (tage initiativ, være modig, indgå kompromisser, kunne lytte, give plads til andre etc.). Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Disse kompetencer får vores børn mulighed for at udvikle i vores læringsmiljøer i Fyrtårnet via os voksne der er stabile nærværende omsorgspersoner og gode rollemodeller, der sikrer god tilknytning, samt via gode fysiske rammer inde som ude, måden vi organiserer os på og ikke mindst den guidning, vi giver.

Vi understøtter samværet og det relationelle både i rutinerne og i aktiviteterne gennem en anerkendende tilgang og vi arbejder aktivt med at understøtte en børnekultur, hvor alle børn skal føle sig som en del af et værdifuldt fællesskab, hvor barnet skal føle sig hørt, set og inddraget og opmuntret til aktiv deltagelse i et trygt og rart miljø.

Nedenfor beskrives vores praksis ud fra de tre læringsrum; rutiner, aktiviteter og børnekultur.

Rutinerne i vuggestuen

Vi har fokus på at skabe en så god og tryk overgang om morgenen i afleveringssituationen som muligt - hvor der er nærvær, tid og omsorg for barnet, derfor åbner vi på én stue i vuggestuen og én i børnehaven, da dette giver ro og tryk for både børn og forældre.

Vi har fokus på barnets nærmeste udviklingszone ved at arbejde i små inkluderende fællesskaber, hvor vi skaber tryk, omsorg, og nærvær i læringsmiljøet.

Vi bestræber os på at være tydelige i vores kommunikation, og vi positionerer os i hverdagens rutiner, aktiviteter og overgange for på den måde, at skabe overblik og genkendelighed for børnene.

Vi bruger f.eks. billeder af hvert barn for at tydeliggøre, hvilket barn der f.eks. skal hjælpe med at hente madpakker, hvem der skal være med i hvilke aldersopdelte grupper. Der er også billeder af de voksne, for at synliggøre, hvem børnene skal være sammen med til dagens aktiviteter.

Ved måltiderne sidder børnene som udgangspunkt på faste pladser (deres navn står skrevet på stolen) og børnene sidder i mindre grupper. Dette skaber ro og overblik for barnet og barnet får en oplevelse af, at kunne selv, ved at finde sin plads og genkende sit navn.

Til samling synger vi bl.a. navnesange eller laver yoga for at give børnene en oplevelse af at være en del af fællesskabet. Vi fortæller, når enkelte børn holder fri/syg, for på den måde at skærpe opmærksomheden på, og drage omsorg for hinanden. Vi informerer børnene om, når et nyt vuggestuebarn snart skal starte. Vi gennemgår dagens struktur via billeder med henblik på at skabe genkendelighed og tryk for børnene.

I garderoben og ved puslepladsen, er der fokus på selvhjælpenhed, omsorg, hjælpsomhed og sproget mm. I denne rutine opmuntrer vi barnet til selv at tage tøj af og på, vi hjælper til, hvis det er svært, og opmuntrer børnene til at hjælpe hinanden i disse rutiner. Dette skaber fællesskab, omsorg, oplevelsen af at mestre, empati overfor hinanden, samt at mindre børn lærer af de ældre børn.

Vi hjælper hinanden, når der skal ryddes op på stuen, inden den næste aktivitet. På den måde forstår børnene, når der skal til at ske noget nyt og overgangen bliver mere overskuelig.

Rutinerne i børnehaven

Vi bestræber os på at være engagerede og nærværende voksne i hverdagens forskellige rutiner, herunder aflevering, måltider, garderobe og toiletbesøg. Vi understøtter rutinerne med tydelige rammer og en glæde og invitation til de forskellige overgange i løbet af dagen. Vi understøtter vores kommunikation med mimik, gestik og kropssprog, da vi er bevidste om, at alle vores signaler og engagement smitter.

Vi har fokus på at skabe en god tilknytning til børnene, så de kan bevæge sig tryk i børnehaven. Det gælder f.eks., når børnene skal tages godt imod om morgenen og føle sig trygge og få sagt farvel til sine forældre, eller når børnene står i garderoben og skal have "boostet" deres livsduelighed ved at øve sig i at tage overtøj på.

Ved måltiderne, opfordres børnene til at være "madmodige", og hjælpe med at sende mad rundt, så alle ved bordet kan deltage i det fælles måltid. Her er det vigtigt, at børnene møder, og er sammen med voksne, der formår at invitere og skabe lyst til at undersøge, afprøve og deltage.

Vi har fokus på den gode modtagelse af nye børn i børnehaven, hvor det er den primære voksens opgave at gøre eks. garderobe klar, velkomsthilsen klar samt informere børnegruppen om, at der kommer en ny ven til vores gruppe samt give god information til de nye forældre mm.

Aktiviteterne i vuggestuen

Vi lægger stor vægt på legens betydning for hvert enkelt barn og for det sociale fællesskab og vi har fokus på barnets deltagelsesmuligheder.

Vi tilrettelægger legeaktiviteter, der har fokus på barnets sanser.

Vi har fokus på gentagelser af aktiviteter f.eks. sanglege, fagtesange, rytmik, dialogisk læsning, hvor færdigheder øves og udvides.

Vi bruger børnenes lege-indhold som pejlemærker for, hvad der optager dem, og for, hvordan de kan udfordres i deres læring og udvikling - vi følger barnets spor.

Vi fører børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling, hvor det er vigtigt, at læringen sker i en vekselvirkning mellem børneinitierede lege og voksne planlagte aktiviteter.

Vi justerer os efter børnegruppen. Dvs. vi lytter, reflekterer, udfordrer, vejleder og viser vej. Vi er med i legen, vi går bagved, og er ved siden af legen alt efter, hvad der er behov for. Det er processen, den legende læring og fællesskabet der vægtes højt.

Vi støtter børnene i at deltage og tage initiativ i aktiviteterne. Nogle børn har brug for hjælp, mens andre har større gå på mod til at gå forrest. Vi støtter børnene i deres følelser og lader børnene øve sig i eget tempo, hvor vi tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone.

Vi arbejder i mindre differentierede børnefællesskaber, hvor der er tid til fordybelse.

Aktiviteter i børnehaven

Vi arbejder ofte i små fællesskaber på tværs af alder og interesser. Dette gør vi for at give børnene mulighed for fordybelse og nærvær med hinanden og de voksne. Således understøttes det gode samspil og børnenes udforskningslyst i et mindre læringsrum. Her får børn øje på og erfaring med nye relationer og derigennem mulighed for bl.a. at opdage flere og andre legerelationer.

At deltage er altid sjovest, da det generer følelsen af, at kunne følge med og høre til. Vi understøtter gå-på-modet og deltagelseslysten ved at hjælpe med at fastholde opmærksomheden og guider og støtter barnet, når noget bliver udfordrende eller svært. Det gør vi for at sikre barnet en succes og for at give tid til at lykkes. Hermed oplever barnet sig kompetent og det understøtter barnets lyst til at deltage igen eller i det næste.

Vi tilbyder forskelligartede aktiviteter, som kan tilpasses den enkelte børnegruppe og understøtte børnenes nærmeste udviklingszone.

I Fyrtårnet har vi fokus på leg og på, hvordan legen kan understøtte børnenes deltagelsesmuligheder med udgangspunkt i børnenes ressourcer og kompetencer. I praksis kommer det bl.a. til udtryk ved, at vi bruger metoden KRAP.

I Fyrtårnet er vi opmærksomme på at understøtte de mange aktiviteter med forskellige passende læringsmiljøer. Børnene leger på tværs af alder og køn og har mulighed for at udforske forskellige relationer.

Vi giver plads til, at børnene selv kan være med til at sætte rammerne for legen. Vi understøtter børnenes naturlige lyst til at undersøge, udforske og eksperimentere. Vi er opmærksomme på, om legen kræver, at vi skal gå foran, være ved siden af eller bagved. Vi understøtter lege, så børnene får mod på at lege, spørge om de må være med og bliver gode til at invitere ind i legen.

Vi understøtter og guider børnene til at forstå og aflæse hinanden og til at håndtere deres egne følelser i eventuelle vanskelige situationer.

I det lokale udemiljø understøttes børnenes livsduelighed på andre måder end på stuerne, bl.a. fordi rammerne giver andre udfoldelsesmuligheder. I udemiljøet er det f.eks. muligt at være nysgerrig på og

bruge sin krop til at klatre i træer, fordybe sig ved at bygge i sandkassen eller gå på jagt efter regnorme. Det er med til at give børnene nogle andre præmisser for at opnå succes.

Børnekulturen i vuggestuen

Vi er opmærksomme på hinanden hver dag; vi siger goddag/hej, ha det godt når vi går hjem, vi er glade for at se hinanden, hjælper og tager godt imod det enkelte barn, så dagen kan blive så god som mulig. Vi har en kultur, hvor vi deler hensigt med barnet, hvor barnets følelser og handlinger respekteres, italesættes, barnet støttes og hjælpes videre. Vi drager omsorg for hinanden; hjælper hvis noget er svært, vi motiverer og hepper på hinanden - det giver glæde og nyt "gå på mod" i situationer der kræver noget nyt af barnet. Vi har fokus på det gode børnemiljø, hvor barnet kan udfolde sig på forskellige måder samtidigt med at barnet lærer at tage hensyn, at kunne give og tage og have empati for sine venner.

Børnene inddrages i hverdagens gøremål. Vi arbejder med børns selvhjulpnehed der giver selvværd og troen på at "jeg kan".

Vores børn præsenteres for forskellige materialer - maling, ler, naturmaterialer så som kogler, sten, muslinger, sand, mm., der kan bidrage til nye oplevelser og læring.

Børnekulturen i børnehaven

Når vi kommunikerer med børnene og hinanden er vi opmærksomme på at være tydelige, nærværende og anerkendende. Vi er rollemodeller for børnene og for den kultur, vi gerne vil have, børnene møder hinanden i og med. Ved at gå foran, ved siden af og bagved i samspillet og mødet med hinanden, hjælper vi dem til at udvikle gode relationer med respekt og blik for egne og andres grænser.

Som voksne er vi guidende og støtter børnene i selv at være med til at løse f.eks. konflikter. Det gør vi ved at lytte til og interessere os for, hvad der er sket i en konkret situation, og hvad børnene hver især oplevede og forsøgte at kommunikere eller opnå.

Vi engagerer os i, hvad børnene er optagede af og nysgerrige på, hvad der leges, og hvad legen går ud på. Vi understøtter børnene i hurtigere og nemmere at løse eventuelle konflikter eller uenigheder i eller om legen - uden at legen går i stykker eller motivationen for legen eller samværet går tabt.

I Fyrtårnet understøtter vi, hvordan børnene kan blive mere selvhjulpne i garderoben og få succesoplevelser. Som voksne rollemodeller kan vi opfordre dem til at hjælpe hinanden eller selv forsøge et par gange mere, da der kan være lang ventetid, hvis hvert barn skal have voksenhjælp. Succesfølelsen er høj, når børnene oplever selv at lykkes med f.eks. at lyne sin jakke eller hjælper et andet barn, som har brug for en hånd.

4.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

“Social udvikling er det, vi laver allermost” - citat fra vores dialog om Social udvikling.

I Fyrtårnet er den sociale udvikling “den røde tråd” fra start i vuggestue og til afslutningen i børnehaven. Det gælder når vi planlægger og tilrettelægger aktiviteter og rutiner, eller når vi griber nuet og øjeblikket i relationen med et barn, konflikten mellem børnene i en leg eller bleskiftet til at møde barnet med forståelse, anerkendelse, empati, tryghed og omsorg, guidning og støtte til at forstå sig selv og de andres børn handlinger og reaktioner – og dermed skabe nye konkrete erfaringer, der kan anvendes i nye sociale fællesskaber.

Fyrtårnets voksne skaber læringsmiljøer så vores børn har mulighed for at danne relationer med de andre børn gennem leg, både den frie og den voksenstyrede leg samt i de faste rutiner og voksen-igangsatte aktiviteter i små grupper, stuefællesskabet med børn i vuggestue henholdsvis børnehaven samt det endnu større fællesskab på tværs af stuerne. Som voksne i Fyrtårnet bestræber vi os på at skabe et læringsmiljø, hvor den sociale udvikling er en underliggende melodi i alt, hvad vi foretager os – og vi gør os umage for at udfordre men også være de trygge omsorgsfulde arme og støtte/guide, når børnene løber ind i modstand og udfordringer i deres relationer og sociale fællesskaber.

Da vi i Fyrtårnet har en natur og bevægelsesprofil tilbyder vi plads til fysiske udfoldelser, kreativ leg og fordybelse i sanselige oplevelser på legepladsen og i naturen. Dette skaber et anderledes socialt rum, hvor børnene kan styrke deres relationer til hinanden og naturen.

Rutinerne i vuggestuen

I vuggestuen spiller den sociale udvikling en vigtig rolle for børnenes trivsel og læring. Gennem leg og samvær med andre børn lærer børnene at forstå og respektere hinanden, udvikle empati og sociale færdigheder samt opbygge venskaber. De voksne spiller en vigtig rolle i at facilitere den sociale udvikling ved at skabe trygge rammer og støtte børnene i deres samspil med andre.

De trygge rammer skaber vi i hverdagens rutiner, når vi holder samling, hvor vi f.eks. finder ud af hvilke børn og voksne, der er/ikke er her i dag.

Vi har en fast rutine i forbindelse med madpakker, hvor bordhjælperen deler madpakkerne ud og på den måde lærer børnene hinandens navne at kende. Vi informerer børnene om dagens program ved hjælp af whiteboard-billeder og piktogrammer. Det bliver visuelt hvad der skal foregå og hvem der skal hvad, f.eks. på tur, udeliv eller kreativ aktivitet, det vil sige hvilke små fællesskaber, de voksne har besluttet der er mulighed for i dag.

I samlingen skaber vi et særligt socialt fællesskab på stuen når vi synger, danser og har det sjovt alle sammen.

Ved brobygning til børnehaven tager vi udgangspunkt i hvordan det enkelte barn vil passe ind i børnehavens grupper, og hvilke relationer barnet kender og har til andre børn i børnehaven. Vi besøger

den udvalgte børnehavegruppe over en længere periode, først sammen med en kendt voksen fra vuggestuen – det kan være indenfor eller udenfor på legepladsen. Lige så stille trækker den voksne fra vuggestuen sig, og børnehavepersonalet overtager mere og mere, ligesom tidsrummet for besøget bliver længere og længere. På denne måde sikrer vi at barnet allerede har relationer til både børn og voksne på børnehavestuen og er en del af det sociale fællesskab, inden barnet starter i børnehaven.

Rutiner i børnehaven

I hverdagens rutiner er vi bevidste om vores betydning som rollemodeller, når vi møder børnene med en anerkendende, opmuntrende, omsorgsfuld og udfordrende tilgang i relationen til den enkelte eller i fællesskabet. Vi bruger rutinerne til at styrke de sociale fællesskaber, hvor samtalen med et barn eller en gruppe af børn bidrager til nærvær, omsorg og sjov, og hvor vi møder børnene med positive forventninger til hvad de kan og formår selv eller sammen med andre.

Dette gør vi bl.a. i garderoben når vi forsøger at skabe en god stemning i et lidt kaotisk læringsmiljø, hvor relationen og samtalen med den voksne skaber positiv grobund for at lykkes med tøjet, og fællesskabet sættes i spil, når børnene hjælper hinanden. Her anvender vi sproget til at sætte ord på, forklare og italesætte børnenes ageren og handlinger overfor dem selv og fællesskabet – og lægger derved fundamentet for udvikling af empati og forståelse for andre.

I sociale fællesskaber som f.eks. samlingen (både i vores udegruppe og på stuerne), øver børnene sig i at vente på tur, hvor barnet taler når det er dets tur, lytter til sine venner og øver sig i at tie stille, når de andre er på. Vi taler om de børn, der ikke er til stede i dag, så de stadigvæk indgår i fællesskabet, selv om de er fraværende. Vi skaber et særligt socialt fællesskab ved at opbygge en deltagende kultur omkring samlingen, hvor børnene er medskabere og medbestemmende af sange, der synges og historier, der fortælles.

I forbindelse med frokosten bidrager børnene til fællesskabet ved skiftevis at hjælpe med at pakke rullevoغن samt hente mad og præsentere "dagens menu". Ligeledes deltager børnene i formiddags- og eftermiddags-uddeling af madpakker med henblik på at få øje på og være opmærksomme på hinanden. Frokosten er et læringsmiljø, hvor børnene lærer at tage hensyn, være opmærksomme på og hjælpe hinanden; det kan være at sørge for at fadene bliver sendt videre og at alle får tilbudt det hele, kanderne bliver fyldt op med vand og fadene genopfyldes ved at børnene går i køkkenet. Køkkenet bliver respekteret og anerkendt ved sang og tak til køkkenpersonalet. Børnene får således erfaringer om hvordan vi er sammen og respekterer hinanden, erfaringer som kan anvendes i verden udenfor Fyrtårnet.

Bordplanen overvejer vi ud fra børnenes relationer, nye muligheder for relationer og gennem de voksnes overvejelser om hvordan fællesskabet omkring bordet vil fungere under måltidet.

Vi opmærksomme på at den gode aflevering om morgenen med tid, smil og omsorg har betydning for barnets relationsdannelse og leg i løbet af dagen.

Aktiviteter i vuggestuen

Som voksne spiller vi en vigtig rolle i at facilitere den sociale udvikling ved at skabe trygge rammer og støtte børnene i deres samspil med andre. Vi går forrest når børnene leger, hvor vi støtter og guider, sætter ord på legen og hjælper med at videreudvikle den. Glædeudtryk skaber kontakt til andre som en dominoeffekt. De voksne hjælper med spillereglerne, der afspejler den virkelige leg i verden, hvor man skal øve sig i at vente på tur og prøve selv inden man får hjælp.

Når børnene er ude i naturen, får de mulighed for at udvikle deres sociale færdigheder på nye måder. Leg i naturen giver plads til anderledes former for samvær og samarbejde, hvor børnene eksempelvis skal arbejde sammen om at bygge en hule, finde skjulte skatte, motorikbane eller finde krible-krible dyr. Naturen skaber en rolig og harmonisk stemning som kan fremme børnenes evne til at lytte og kommunikere med hinanden og understøtter udviklingen af empati. Empati udvikles blandt andet ved når vi voksne hjælper børnene med at forstå kropssprog og mimik. I naturen skaber vi et inkluderende fællesskab på tværs af alder og udvikling, hvor vi kan mødes om noget fælles tredje, f.eks. at hoppe, kravle eller gå på jagt efter biller.

Vi understøtter et læringsmiljø hvor der er plads til at de mindste kan lære af de store børn; det kan være at de små bliver optaget af en leg, de store leger og forsøger at kopiere den, eller i garderoben hvor man kan tage tøj af og på og få hjælp af en ven.

Vi planlægger aktiviteter på tværs af vuggestuen, hvor vi skaber forskellige sociale fællesskaber ud fra børnenes udviklingsniveau. Vi planlægger ture og aktiviteter ud fra hvilken børnegruppe, vi har med.

Som fællesaktivitet har vi børneyoga hver dag, hvor alle er med i fællesskabet, enten som deltagende eller observerende.

Aktiviteter i børnehaven

Social udvikling indgår som en grundlæggende overvejelse, når vi planlægger og tilrettelægger aktiviteter, leg og læringsmiljøer, hvor vi overvejer og veksler mellem at gå foran, ved siden af og bagved børnene for at understøtte relationsdannelse og deltagelse i de sociale fællesskaber, både i voksen-initierede aktiviteter eller i den frie leg. Dette ses f.eks. i vores udegruppe, der er sammensat på tværs af stuerne, hvor vi tænker i relationer mellem børnene og hvordan gruppen vil fungere sammen som et fællesskab.

Udelivet med højt til himlen og plads til begejstring tilgodeser fleres behov og bliver derfor inkluderende på en anderledes måde. Glæden ved at opleve naturen og ved at bevæge kroppen bliver et fælles tredje uanset køn, alder, interesser, eller om man er stille eller højrøstet. I udegruppen ser vi en udvikling hvor børnene i stedet for at holde sig til de kendte venner fra egen stue skaber et fællesskab på tværs. Uderummet skaber plads til nye relationer, hvor der øves i at støtte og opmuntre hinanden, når børnene f.eks. kravler op ad skrånten og hives op af en ven.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter legen, idet det er i legen, vi ser børnene øve sig i at forhandle, lytte til hinanden og gå på kompromis samt løse konflikter – alt sammen kompetencer der skaber barnets sociale udvikling. I legen kan børnene være nysgerrige og eksperimentende og få erfaringer med hvad forskellighed kan bidrage til i fællesskabet. Det er erfaringer der kan anvendes udenfor livet i Fyrtårnet og fremadrettet, samtidig med at legen er sjov og lystdrevet, fuld af fantasi og ikke behøver at føre et bestemt sted hen eller have et særligt mål. I legen har børn medindflydelse og kan udvikle legen inden for sociale acceptable rammer, hvor der udvises respekt, forståelse, empati og hensyn til hinanden.

Børnene går gerne på besøg på de andre stuer for at se hvad der sker af leg og aktiviteter eller for at besøge en god ven.

Afhængig af legen og de deltagende børns sociale- og legekompetencer understøtter vi legen og det, børnene har brug for støtte til. Nogle børn har brug for hjælp til at komme ind i legen og blive i den; her hjælper vi med at spørge om barnet må være med og måske støtte legen sprogligt eller ved at være til stede i legen. Andre har brug for hjælp til at forhandle og løse opståede konflikter; her hjælper vi med at børnene forstår hinandens udgangspunkt, kropssprog, mimik, ageren og handlinger. I andre legefællesskaber har børnene måske brug for at lære at afvise en kammerat på en respektfuld måde, hvis de vurderer at legen skal være, som den er.

Som voksne understøtter vi ofte legen gennem kommunikation og ved at være helt eller delvist deltagende; vi sætter ord på og hjælper med at videreudvikle legen, f.eks. når vi bygger noget sammen i en konstruktionsleg. I rollelegen oplever vi at børnene skaber deres egen refleksion af virkeligheden, hvor de udlever deres forståelse af at være mor, far og børn eller en særlig profession, som læge eller politibetjent.

Vi skaber legezoner, hvor vi beskytter børnenes leg, f.eks. ved at afskærme med madrasser eller afgrænse legen til et tæppe. Dermed kan børnene være trygge i deres leg og behøver ikke at være bange for at legen afbrydes af andre.

Vi arbejder med sociale fællesskaber på tværs, når vi planlægger f.eks. bevægelsesaktiviteter som "Musik og sjov", ture ud af huset for en årgang på tværs af stuerne eller tilbud om frivillig børneyoga. Her ser vi i høj grad på børnenes muligheder for at have det sjovt, men også på børnenes muligheder for at skabe nye relationer og fællesskaber på tværs af grupperne. Andre inkluderende sociale fællesskaber på tværs kan være at vi spiser sammen eller laver bål.

Børnekulturen i vuggestuen

I Fyrtårnet har vi fokus på børneperspektivet i forhold til den sociale udvikling hos børnene. Vi gør blandt andet nedenstående for at fremme børnenes sociale udvikling i vuggestuen.

Vi skaber et trygt inkluderende miljø, hvor børnene føler sig sikre og velkomne. Vi ser barnets ressourcer og styrker og bruger det i fællesskabet, så alle føler sig inkluderet og er en del af aktiviteterne, f.eks. når vi leger med modellervoks eller bevægelse i naturen. Vi øver os i at blive i det fællesskab, som børnene selv har valgt i f.eks. en leg eller i de fællesskaber, som de voksne har sat i gang.

Børnenes sociale færdigheder fremmer vi gennem leg og samarbejde. I legen ventes på tur, børnene hjælper hinanden, og vi sætter ord på følelser, der opstår. Når vi er på tur, øver vi at holde i hånd, tage hensyn til hinanden og være søde ved hinanden. I garderoben hjælper børnene hinanden med at få tøjet af og på og på at være en god kammerat. Vi skaber mulighed for at de store hjælper de små.

Som rollemodeller støtter vi børnenes evne til at indgå i relationer med andre børn og voksne. Vi skaber små fællesskaber ud fra en opmærksomhed på børnenes indbyrdes relationer og nye muligheder for disse. Dette gør vi ved at sætte børnene sammen i små fællesskaber, hvor de også kan få øje på andre børn end dem, de plejer at lege med.

Gennem forskellige sociale fællesskaber giver vi børnene mulighed for at lære om forskelligheder og kulturel mangfoldighed gennem interaktion med børn og voksne med forskellig baggrund.

Når vi kombinerer både leg i vuggestuen og ude i naturen giver det børnene en bredere social erfaring og mulighed for at træne deres færdigheder i forskellige miljøer. Det kan også styrke deres forståelse og respekt for naturen samt skabe grobund for en bæredygtig tilgang til livet.

Vi arbejder med børnenes empati og forståelse for andres følelser og perspektiver, bl.a. ved at sætte ord på børnenes kropssprog og udtryk i leg, aktiviteter og rutiner. Vi er opmærksomme på at følge børnenes spor, så selv om vi kan have planlagt en aktivitet, og børnene udtrykker at de i stedet gerne vil på legepladsen og finde orme eller snegle, så griber vi børnenes ønsker, når det er muligt.

Når vi har fokus på børneperspektivet i vuggestuen og støtter børnenes sociale udvikling på en positiv og støttende måde, skaber vi et trygt og udviklende miljø, hvor børnene trives og udvikler sig.

Børnekulturen i børnehaven

Som rollemodeller forsøger vi at indtænke børneperspektivet i det vi laver, hvilket blandt andet betyder at vi opmærksomme på børnenes intentioner i det sociale samspil, både med os voksne, men især børnene imellem. Måske har et barn endnu ikke de sociale kompetencer der skal til for at udtrykke det, de reelt gerne vil, som f.eks. at komme ind i en leg – og kommer i stedet til at ødelægge det, de andre børn har bygget. Her hjælper vi med at barnet og legekammeraterne får en forståelse af hvad der sker i situationen ved at sætte ord på og tænke højt.

Med et ressourceorienteret blik arbejder vi med at se styrker hos alle børn og gøre disse synlige for venner og potentielle relationer. Dette gør vi i lege og aktiviteter, indenfor og især udenfor på legepladsen og i naturen, hvor der er ro, plads og muligheder for at udfolde sig på en anden måde. Vi er opmærksomme på at aktiviteter taler til alle sider i børnene, f.eks. det rolige, det vilde, kroppen, udelivet, musikken, kreativiteten, det motoriske. Det, at blive set og anerkendt, skaber selvværd, selvtillid og gåpåmod i sociale fællesskaber. Måske skal et barn stadig øve sig på at sidde stille til samling men er rigtig god til at spille fodbold eller klatre i træer.

Vi møder børnene med respekt og forståelse og i børnehøjde, hvor vi forsøger at forstå deres perspektiv, f.eks. i forhold til en 'skal-rutine' som et bleskift. Måske kan vi vente, hvis barnet er opslugt af legen. Når et barn ikke kan eller har lyst til at deltage i fællesskabet forsøger vi at være nysgerrige på årsagen til dette, hvilket ofte giver os en ny forståelse af barnets nærmeste udviklingszone. Det er en nysgerrighed som ofte skaber grobund for en refleksion, hvor vi voksne også udvikler vores sociale kompetencer.

Det er væsentligt for os at give børnene mulighed for at lege uforstyrret og fordybe sig i legen, og respektere det fællesskab, de har. Vi gør det ved at skabe legezoner og skabe små rum, hvor legen kan

udvikle sig, ligesom udelivet giver gode muligheder for fordybelse og uforstyrret leg. Som voksne overvejer vi om en leg eller konflikt kræver vores indblanding eller om børnene selv kan løse det.

Vi inddrager børneperspektivet når vi følger børnenes spor i stedet for at fastholde en bestemt aktivitet. Vi kan have planlagt dagen, men ser vi at børnene er opslugt og fordybet i leg, så griber vi og fastholder dette. Vi kan også have indsamlet materialer til en bestemt kreativ aktivitet, hvor børnene måske vil noget andet med f.eks. de tomme køkkenruller - så kigger fra et børneperspektiv og vælger ofte at følge barnets spor.

4.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Fyrtårnet er vi bevidste om, at vi er sproglige rollemodeller for alle børn. Vi benytter os af og øver os til stadighed i at bruge de ti understøttende sprogstrategier. Vi er nærværende voksne, der med en anerkendende tilgang er opmærksomme på vores eget talesprog, kropssprog, stemmeleje, mimik og øjenkontakt. Ligeledes bruger vi naming (at benævne barnets handlinger, intentioner og følelser). Vi gentager ofte, og bruger forskellige ord for samme 'ting'. Vi guider børnene i at sætte ord på/bruge sproget i leg, i relations-dannelse, i konflikter og ved læring. Vi har sproglige tema-uger for hele huset et par gange om året, hvor vi sætter fokus på et særligt sprogområde.

Vi arbejder med hverdagens samtaler, hvor vi er opmærksomme på og øver os i, at samtale med hvert enkelt barn – med mindst 5 skift i en samtale, og vi er opmærksomme på, at være opsøgende ift. sprogfattige børn. Dette er bl.a. et fokuspunkt til sprogugerne i foråret 2024. Vi giver børnene lyst til at samtale, ved bl.a. at lytte til børnene, vente og give tid. Herudover bruger vi gerne humor i hverdagen.

Vi inddrager forældrene i det sproglige arbejde, bl.a. ved brug af fokusord i forbindelse med temaer, og vi lægger jævnligt fotos på Aula, som kan skabe/bidrage til samtaler mellem børn og forældre om dagens oplevelser i vuggestue og børnehave. Og forældrene inddrages i forbindelse med udførte sprog-trapper

og sprog-vurderinger. Dette for at vi sammen kan bidrage til børnenes sprogudvikling netop derfra, hvor barnet er nået til i sin udvikling. Er det nødvendigt laver vi en fælles sproglig indsats.

I Fyrtårnet har vi en uddannet sprogvejleder og en sprogpædagog uddannet i Sprogklar. Vi har personale med kursus i Tegn Til Tale. Vi samarbejder ligeledes med en fast tilknyttet tale-høre-konsulent fra PPR.

Alt pædagogisk personale har adgang til Nebula, hvor der er meget brugbart materiale til sprogarbejdet. Ligeledes har vi diverse fælles tilgængeligt materiale til brug for at arbejde med sproget.

I Fyrtårnet har vi et børnebibliotek, hvor børn og forældre kan låne bøger med hjem. Det bliver brugt flittigt, både i hverdagen af børnene og til hjemlån. Og vi bruger Fredericia Kommunes børnebibliotek, hvor vi særligt låner bøger til husets fælles temaer.

Rutinerne i vuggestue og børnehave

Vi gør bl.a. brug af nedenstående:

Piktogrammer – f.eks. billeder af hvad vi skal have på, når vi skal ud og billeder af dagens struktur.

Visualisering via whiteboardtavler med informationer om dagens aktivitet, fotos af børn og voksne mm. Tegn Til Tale

Naming/at benævne – f.eks. ved bleskift/toiletbesøg og borddækning.

Gentagelser – at dagens gang er den samme, og dermed genkendelig, hver dag.

Samtaler – om det enkelte barns oplevelser og om fælles oplevelser – f.eks. om dagens tema eller måltid.

Matematisk opmærksomhed – f.eks. ved borddækning at tælle tallerkner.

Fortælling – at børnene fortæller om egne oplevelser

Tydighed og positionering af voksne, så børnene kan bruge energien på bl.a. sprog og kommunikation.

Italesættelse af forventet almen dannelse – f.eks. at holde bordskik ved måltider – og at sige godmorgen og farvel til hinanden, når man kommer og går.

Aktiviteterne i vuggestue og børnehave

Vi gør bl.a. brug af:

Dialogisk læsning – bl.a. i forbindelse med tema-arbejde.

Samtaler - f.eks. ved samling med rim og remser, sang og sanglege.

Fortælling – bl.a. ved drama i forbindelse med at læse eventyr.

Udvidelse af ordforråd - f.eks. ved at fortælle, læse, spille, undersøge og i tema-arbejde bl.a. ved at sætte ord på krop og bevægelser.

Matematisk opmærksomhed - f.eks. snak og undersøge tal, former, størrelser og vægt.

Fonologisk opmærksomhed – førskolebørnene arbejder med den lydlige del af sproget

At bruge åbne spørgsmål – så børnene får mulighed for at svare med mere end ja eller nej.

At relatere til noget børnene kender – bl.a. i natur og science, hvor vi undersøger, hvad f.eks. vand kan.

Literacy - vi præsenterer skriftsproget i bl.a. bøger, skriv på tavlen, legeskrift, skilte og logoer.

Børnekulturen i vuggestue og børnehave

Vi gør bl.a. brug af:

At guide og deltage i legen – vi går foran, ved siden af og bagved.

At guide i forhandlingssituationer - f.eks. i forbindelse med at lære at dele, at bruge sin medbestemmelse og at kunne være med til at udvide legen.

Kommunikation - f.eks. hvordan taler man til hinanden, sætter ord på sine følelser og tanker, kaktussprog og fokus på sprog frem for fysik i konfliktsituationer.

Et årshjul - vi har et synligt årshjul i Fyrtårnet, hvor vores traditioner og højtider klart fremgår.

Fri for Mobberi og Trin for Trin.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?**Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:**

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Fyrtårnet har vi en natur- og bevægelsesprofil, som er en del af vores fælles ståsted på tværs af aldersgrupper og afdelinger. Det betyder, at vi inddrager så mange aspekter og elementer af krop, sanser og bevægelse i dagligdagen som vi kan. Det gør vi, når vi planlægger og tilrettelægger aktiviteter og rutiner, samt afholder traditioner og særlige dage. Vi har blandt andet temauger i foråret med 'Kend din krop' samt vores bevægelsesuge i uge 41, hvor børnene slutter af med et motionsløb på tværs af børnegrupperne.

Rutinerne i vuggestuen

I hverdagens rutiner arbejder vi med selvhjulpenhed, hvor børnene får erfaringer med deres kropsbevidsthed. Børnene tager selv sit tøj af og på, og går selv op og ned ad blandt andet stole, gynger og pusleborde. Vi øver, hvordan man sætter sine hænder og fødder for at kravle bedst op på gyngen, eller hvordan man holder sine hænder for at få bukser af og på. Derudover hjælper vi børnene til selvhjulpenhed ved middagsbordet ved at spise selv, og bruge bestik og kop. De øver ligeledes at øse mad op, og hvordan man tømmer rester fra tallerken ned i spanden.

Sanserne stimuleres også ved middagsbordet når børnene både ser, lugter og smager på forskellig mad og konsistenser. Ligeledes bruges sanserne når børnene, i garderoben, skal have sko af med sand eller jord på, eller har fået våde bukser. Børnene oplever, hvordan vandet mærkes når de efterfølgende skal vaske hænder.

Rutinerne i børnehaven

Børnene arbejder i denne alder med selvhjulpenhed når de selv hænger tøj på plads, og tager sko og tøj på. Her arbejdes særligt med finmotorik. Samtidig sanser de når de mærker de mudrede sko efter en tur på legepladsen.

I spisesituationen øser de selv mad op, hælder vand og mælk op, samt smører madder. Her træner de deres øje-hånd-koordination, så deres glas ikke bliver helt fyldt. Sanserne stimuleres også ved at børnene både dufter og smager på maden.

Aktiviteter i vuggestuen

Vi bygger ofte motorikbaner, som børnene kan kravle rundt på, hvor de 18 grundbevægelser bliver styrket. Her kravler, ruller og hopper børnene på forskellige madrasser og puder. Børnenes taktile sans bruges også, når de samtidig rører ved hinanden under forskellige øvelser, eller blot når de skal forbi hinanden.

Ligeledes bruger vi uderummet, hvor vi sanser forskellige underlag og ser forskellige dyr og planter. Her oplever børnene at bevæge sig på forskellige flader, og de lærer hvordan de skal bruge kroppen til at komme frem.

Aktiviteter i børnehaven

Vi arbejder med de 18 grundbevægelser i naturen som eksempelvis gå, kravle, skubbe osv. Dette arbejder vi særligt med i vores udegrupper, som der er lavet på tværs af stuerne. Her kommer børnene på tur, hvor de både kan mærke og smage naturen, og sanse de forskellige underlag de kommer til. Samtidig bruger de kroppen når de skal gå balance på træstammer, eller klatre i træer. De resterende børn som er tilbage, laver musik og sjov, hvor de bruger kroppen gennem dans, sanglege og rytmik.

På stuerne arbejder børnene med finmotorik og sanser når de laver puslespil, modellervoks, perleplader, halskæder eller bygger med Lego. Ligeledes bruger de kroppen i lege, som ikke altid behøver at være voksenstyret. På legepladsen graver de i sandkasser, cykler og spiller fodbold. Derudover laver de bålmad, hvor børnene bl.a. skærer grøntsager.

Børnekulturen i vuggestuen

I vuggestuen understøtter vi en børnekultur, hvor der er plads til at være eksperimenterende og nysgerrig gennem brugen af krop og sanser. Personalet går forrest, og hjælper børnene når tingene udfordrer. Samtidig understøtter vi dem ved at følge deres interesser både udenfor og indenfor, når de finder noget spændende de vil prøve, eller hvis de f.eks. vil prøve at gå på træstammerne.

Børnekulturen i Børnehaven

I børnehaven understøtter vi en børnekultur, hvor der er plads til alle. Vi følger som udgangspunkt børnenes spor og det, de pludselig bliver optaget af. Derfor er vi opmærksomme på, at vi i børnefællesskaberne giver mulighed for at nysgerrighed får plads og at børn kan udvikle virkelyst og gøre sig erfaringer gennem det, de undersøger.

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

I Fyrtårnet har vi en natur- og bevægelsesprofil som er en del af vores fælles ståsted på tværs af aldersgrupper og afdelinger. Det betyder, at vi inddrager så mange aspekter og elementer af natur, udeliv og bevægelse i børnenes dagligdag hos os, som vi kan. Det gør vi, når vi planlægger og tilrettelægger aktiviteter og rutiner, samt når vi afholder traditioner og særlige dage – og ikke mindst når vi i nuet ser børn blive grebet og optaget af naturfænomener. Dette kan være af størrelsesforhold, som at eksperimentere med vand, sne og is eller at følge med i hvordan planter spirer og gror eller noget helt andet. Vi bestræber os på at understøtte deres nysgerrighed og lyst til at undersøge og afprøve - og vi hjælper med at skabe broer fra det konkret oplevede til begyndende erfaringsdannelse og forståelse af naturvidenskabens verden og begreber.

Rutinerne i vuggestuen

I garderoben snakker vi om vind og vejr og hvilket tøj der passer til årstiden. Vi taler om kulde og varme - for eksempel om man har kolde, varme eller våde hænder og fødder. Når børnene bliver afleveret giver det anledning til dialog med børnene om, hvorvidt de er cyklet eller kørt ind til vuggestuen og hvilket slags vejr det er.

Når vejret tillader det, spiser vi ude på legepladsen. Vi tager madpakker med på tur eller vi kan lege, at vi er på skovtur på legepladsen. Børnene er ofte med til at dække vores rullefogne, som vi skal bruge til middag. Her tæller vi hvor mange tallerkner, kopper, knive og gafler vi skal bruge og barnet får erfaring med matematisk opmærksomhed.

Når vi vasker hænder, snakker vi med børnene om, hvorfor vi vasker hænder - om de er snavsede eller rene og om vandet er koldt eller varmt.

Rutinerne i børnehaven

Vi understøtter, at børnene oplever og lærer om naturen i og omkring vores nærområder. Vi italesætter det vi ser, oplever, mærker og hører i naturen.

Ved frokostbordet taler vi med børnene om hvad vi spiser og hvorfra i naturen det kommer.

Vi lærer om naturen, vind og vejr, når vi taler om og undersøger, hvilket overtøj, der er passende til årstiden og hvorfor. Vi har en opmærksomhed på f.eks. kulde, varme og mudder samt våde hænder og fødder, når vi skal ud på legepladsen og når vi kommer ind igen.

Sange, der illustrerer årstidernes skiften, synger vi gerne på stuerne til den daglige samling og ligeså til fredagens fællessamling for både vuggestue og børnehave.

Vi har en stor legeplads med varieret beplantning og underlag samt gode kroge, hvor vi ofte spiser så snart vejret er til det - både formiddagsmad, frokost og eftermiddagsmad. Vi tager ofte madpakker med på ture ud i Skærbæks skønne natur og til stranden. Ligeledes anvender vi kommunens nærliggende huse og shelterpladsen i nærområdet som base, hvor madpakken også nydes.

I vores udegruppe, der tager ud i Skærbæks skønne natur (skov og strand) et par gange om ugen, er der mange rutiner. Gruppen går altid på marken, hvor de sidder på træstubbe og kigger ud over naturen, hvor de taler om vejr og vejrfænomener. De voksne følger børnenes spor - skal vi i skoven, til stranden eller op og ned ad skrænter. Vi arbejder med årstidens temaer, f.eks. forårets komme. Om vinteren kigger vi efter dyrespor eller taler om, hvor dyrene om vinteren. Gruppen arbejder med rum- og retningsans når et barn viser vej til basen, som er et lille træhus, hvor der spises enten ude eller inde.

Den matematiske opmærksomhed er vi bevidste om i dagligdagen. Vi tæller f.eks. hvor mange vi i dag, vi remser op hvem er kommet, og hvem der mangler. Der tælles tallerkener, glas og bestik, når rullebussen laves til frokost og vi taler f.eks. om stor/lille og om glasset er halv-fuldt/halv-tomt, når vi spiser.

Aktiviteter i vuggestuen

Vi planlægger og tilrettelægger aktiviteter, hvor vi sanser og undersøger naturen. Børnene opmuntres til, på egen hånd eller med den voksnes hjælp, at afprøve muligheder i naturen; opleve og mærke den fysiske omverden, hinanden og sig selv.

Vi er optagede af, at børn får lov at bruge og udvikle deres sanser. At tingene konkret kommer ned i hænderne og kan mærkes, føles, lugtes og smages. Vi smager på naturen, hvor vi på legepladsen har jordbær, brombær, æbler og mirabeller. Vi tager på ture ud af huset hvor vi benytter os af de skønne omkringliggende naturområder, som f.eks. skoven, hvor der er gode bakker og shelter, eller vi tager til stranden hvor de bare fødder får lov til at mærke sandet og vandet.

Alle årstider giver anledning til forskellige og spændende aktiviteter hvor vi om vinteren laver forsøg med vand, der fryser til is og mærker hvor kold isen er og om sommeren hvor vi har vandleg og mærker det våde element.

Vi skaber rum og plads, så børnene får erfaringer med science herunder med årsag -virkningsforhold, hvor der er mulighed for at eksperimentere og fordybe sig. Vi gør brug af naturens materialer i sanselege og aktiviteter. Vi nyder at komme ud i naturen hvor vi bl.a. graver huller og løfter på blade, træstubbe mm. for at lede efter småkravl.

Vi giver børnene erfaringer med materialer, former, farver og kroppen - og vi sørger for at der er muligheder for udfoldelser inden for natur, udeliv og science som både foregår i ude- og inde rummet og med aktiviteter der tager udgangspunkt i årstiderne og traditioner. F.eks. samler vi grankogler og gran ind til at kunne lave juledekorationer og vi finder grene til fastelavnsris.

Aktiviteter i børnehaven

"Natur, udeliv og science" indgår ofte, når vi planlægger aktiviteter og traditioner. Vi henter ofte materialer i naturen til vores aktiviteter, temaer i årshjulet, vores snitteværksted samt til indendørs aktiviteter, f. eks. sten, kastanjer, træ til at lave nisser, grene til fastelavn mm.

Vi opholder os i naturen når vi bruger vores nærområde til planlagte ture i skoven, hvor vi bl.a. løber og klatrer og ligeledes til stranden, når vi fanger krabber eller sopper om sommeren.

Om foråret har vi plante-spireprojekt, både indenfor i vindueskarme og udenfor i vores bede, hvor der både plantes blomster og spiselige planter. Vi følger med i planternes vækst og italesætter her hvad planterne har brug for, f.eks. lys og vand.

Vores legeplads inviterer til at børnene bruger deres fantasi og kreativitet i masser af leg og aktiviteter, hvor naturens temaer er i centrum.

Vi laver ofte bål på vores bålsted, hvor vi eksperimenterer med forskellige slags bål, som inviterer til fælles hygge og til at være mad-modig. Vi snitter og saver i snitteværkstedet, bygger vulkaner, vandbaner og leger med vand i sandkassen. Vi ser uderummet og legepladsen som en naturlig base for dagligdagen på lige fod med inde-rummet. Vi bruger årstidens gang som katalysator til også at følge børnenes spor og optagethed af f.eks. dyr på legepladsen, svampe, sne, is eller grene, der er på vej til at springe ud.

I planlagte aktiviteter kan der indgå en undersøgende og eksperimenterende tilgang, f.eks. når vi finder dyr og ting ved strand, skov eller på legepladsen. Vi taler om fx om arter, antal af ben og sammenhæng mellem dyr og levesteder.

Vi har etableret udegrupper, hvor en gruppe voksne og børn tager ud i naturen et par gange om ugen for at arbejde med grundbevægelserne samt eksperimenterer, undersøge, lege og følge børnenes spor i naturens omgivelser, hvor der er højt til himlen og plads til begejstring, både for krop og sjæl.

Genbrug- og bæredygtighed indgår ofte i børnehavens aktiviteter, både ved anvendelse af materialer som f.eks. brugte papkasser, bølter, mælkekartoner, toiletruller ligesom vi flittigt anvender genbrugsbutikken til anskaffelse af legetøj og materialer.

Børnekulturen i vuggestuen

I vuggestuen undersøger vi sammen og er nysgerrige på verden omkring os. Vi understøtter en børnekultur hvor vi giver plads til nysgerrighed, eksperimenteren og hvor vi i fællesskab udforsker både det nære og det mere fjerne, som f. eks. et ukendt hjørne på legepladsen. Sætningen "vi undersøger sammen igen i morgen" giver plads til at opleve, erfare og indtage omverdenen i det tempo, den enkelte er klar til.

Personalet er rollemodeller for børnene som går foran, ved siden af og bagved - hvor vi støtter og guider og ikke mindst viser dem vejen når tingene bliver udfordrende. Vi er opmærksomme på at få øje på det, børnene er nysgerrige på, hvorefter vi undersøger og taler om dette. Det kan være en snegl, bille eller en blomst som børnene har fundet som de gerne vil lære mere om.

Børnekulturen i børnehaven

Vi er optaget af science i børnehøjde og den legende tilgang til at undersøge, afprøve og eksperimenterer. Vi følger ofte børnenes spor og det, de pludselig bliver optaget af. Derfor er vi opmærksomme på, at vi i børnefællesskaberne giver mulighed for at nysgerrighed får plads, og at børn kan udvikle virkelyst og gøre sig erfaringer gennem det, de undersøger.

Vi har medarbejdere med særligt fokus på og viden om hvordan vi understøtter det kreative og innovative hos og med børn. Det kan være lige fra vægten med sandspande på legepladsen til smeltning af sne i vindueskarmen.

Med børneperspektivet i hånden har vi fokus på, hvad børnene bliver optaget af og synes er sjovt, og hvordan vi kan understøtte dette i udvikling af nye oplevelser, eksperimenter og aktiviteter som grobund for nye erfaringer for børn og voksne.

Vores brug af naturens muligheder og udeliv skaber plads til æstetiske oplevelser, der gør børnene trygge og som forhåbentlig giver dem lyst til at tilvælge udelivet aktivt.

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Fyrtårnet arbejder vi med kultur, æstetik og fællesskab, i vores daglige samspil, børn og voksne imellem. De voksne er rollemødelere, deltagende, engagerede, understøttende, i at børnene udforsker forskellige kulturelle udtryksformer i fællesskaber. Vi giver børnene mulighed for aktiv deltagelse gennem forskellige æstetiske læringsmiljøer, med plads til legen og til at børnene kan udvise engagement og vi følger deres spor, når de gør sig egne erfaringer.

Rutinerne i vuggestuen

I vuggestuen er vi i en proces hvor vi er ved at implementere piktogrammer, dette for at understøtte hverdagens rutiner. Hver stue har sin egen tavle, hvorpå der er et dagsprogram, som visuelt viser "dagen i dag", men også hvem er dagens hjælper, når rullevoanen skal laves. Herved skabes en fælles daglig ramme, hvor vi understøtter barnet både sprogligt og visuelt.

I hverdagens rutiner italesætter vi hvad børnene gør. Vi bruger Tegn Til Tale til at understøtte kommunikationen og barnets sproglige udvikling. I garderoben taler vi om hvilket tøj børnene skal have på, samtidig med at tegn for f.eks. "sko" eller "jakke" bruges. Det samme gør sig gældende under måltidet, hvor dialogen omkring måltidet, understøttes af tegn. Sammen skaber vi et fælles sprog hvor alle, uanset alder, får mulighed for at udtrykke sig.

Måltiderne har stor prioritet i vuggestuen og er en vigtig del af de daglige rutiner og fællesskabet. Børnene er ofte med til at gøre rullevoanen klar, dække bord og måske kan vi hjælpe hinanden med at dele madpakker ud? Vi samtaler om, hvad vi skal spise og vi smager på maden. Vi er madmodige, når vi smager på maden. Der øves at vente på tur, når maden sendes rundt. Der øves selvhjulpethed, når de store vuggestuebørn selv øser mad på tallerkenen eller smører deres egen rugbrødsma.

Rutinerne i børnehaven

Hverdagsrutiner er stærkt vævet sammen med kulturen. Vi værner om vores kultur i vores rutiner og vægter fællesskabet højt. Selvom Fyrtårnet er inddelt i 3 børnehavegrupper; Solstråler, Søstjerner og Muslinger, er der et godt samarbejde på tværs af grupperne.

Vores stuer er meget åbne, og børnene besøger hinandens stuer på kryds og tværs mange gange i løbet af ugen.

Vi lader os dagligt inspirere af hinanden og den kultur der er blevet skabt på stuerne; det kan være en sang til stue-samling, en aktivitet, et kreativt projekt eller andet. Vores stuer har derfor en ret ensartet kultur og det er let at træde ind i for husets børn og kollegaer.

Vi inddrager børnene i hverdagens rutiner, bl.a. ved at have dagens hjælpere, der er med til at hente madpakker eller mad i køkkenet og at fortælle hvad vi skal have at spise, samt dele bestik eller madpakker ud.

På varme dage bliver indendørs rutiner, såsom måltiderne, gerne taget med ud på legepladsen eller bålpladsen.

Aktiviteter i vuggestuen

I fyrtårnet har vi mange traditioner, foruden højtider og fødselsdage. Vi holder bedsteforældredag, motionsdag og sommerfest og som en del af vores årshjul, har vi temauger med bl.a. fokus på eventyr, sprog, krop og bevægelse. Sammen forbereder vi os til vores mange traditioner og temaer, så børnene oplever en følelse af fællesskab.

De voksne er rollemønstre, når det gælder de æstetiske læreprocesser, vi er aktivt deltagende, åbne og engagerede. Børnene får lov til at bruge og udvikle deres sanser og vi følger børnenes spor i de kreative aktiviteter, for os er processen vigtigere end det færdige resultat.

Vi elsker sang og musik og de voksne viser vejen og bruger kroppen når der skal synges og danses. Sammen understøtter vi det æstetiske læringsmiljø, når de voksne går både foran, ved siden af og bagved børnene. Vi griber børnene der hvor de er, vi lærer om egne og andres følelser gennem leg, bøger, musik.

Aktiviteter i børnehaven

I Børnehaven har vi planlagte aktiviteter på tværs af grupper. Vi prioriterer aktiviteterne på tværs af grupperne, hvor børnene opdeles ift. alder; udegruppe med de største, turdag på tværs med de mindste og musik og leg tilbud, men kun for de yngste, dette for også at styrke årgangenes relationer og fællesskab på tværs.

Vores hus og fællesrummets æstetiske udtryk er ofte pyntet med resultaterne af vores fælles læring med udgangspunkt i et tema fra vores årshjul, som vi planlægger vores hverdag efter. Det kan for eksempel være påske, fastelavn eller jul, hvor traditionerne er blevet arbejdet med ud fra forskellige medier og samtaler i fællesskabet. Dagens ord og rim bidrager i husets snakke om disse temaer, og hvilke traditioner vi hver især har.

Vi har løbende fredagssamling, hvor vi hele Fyrtårnet samles, store som små, og viser eller lærer om, hvad der er blevet arbejdet med i løbet af ugen, dette igennem medier såsom sange, historier, skuespil mm.

Børnekulturen i vuggestuen

I vuggestuen understøtter vi en børnekultur, hvor der er plads til forskellighed. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn og børnegruppens behov.

Sammen er vi nysgerrige på traditioner og de voksne sætter rammerne og videregiver oplevelser. Nye temaer, med genkendelige effekter skaber en rød tråd gennem dagligdagen. Vores eventyr-uger går i spænd med fastelavn, vi har lært at klæde os ud og være en anden.

Vi har fokus på små og store fællesskaber. Vi deltager i fællessamlinger, med alle børnene i Fyrtårnet, men også i mindre samlinger hvor vi er sammen kun i vuggestuen. Vi har fællesskaber på tværs af vuggestuegrupperne, hvor vi tager udgangspunkt i barnets alder eller udviklingsniveau. Derudover vægter vi den gode overgang fra vuggestue til børnehave og har brobygning, med fokus på at barnet bliver en del af et nyt fællesskab.

Vi har fokus på at skabe små læringsmiljøer i løbet af dagen, hvor der f.eks. skal være plads til bevægelse og at danse til skøn musik. Samtidig, skal der også være plads til fordybelse, dialogisk læsning, eller øve sig på en fagtesang.

Børnekulturen i børnehaven

I Børnehaven støtter vi op om en børnekultur, med plads til legen og den gode relation samt det at være medskabende og nysgerrig på vores fælles kultur.

Det pædagogiske personale i børnehaven formidler diverse udtryksformer og genrer såsom rim og remser, sange og eventyr for børnene. Dette understøtter de kulturelle udtryk, børnene selv frembringer/fantaserer, i deres egne legefællesskaber og den deri liggende legeskultur.

Vi går foran, ved siden af og bagved børnenes lege og fællesskaber og understøtter der, hvor det enkelte barn eller børnegruppens behov opstår.

Fyrtårnets 3 børnehavegrupper er aldersintegrerede, således at de ældste børn, kan agere fyrtårne for de små og kan hjælpe dem med, at lære hvordan regler og samarbejde udøves, hvordan man leger og løser opgaver. De ældste børn lærer de yngre børn om Fyrtårnets kultur - de store børn er vores kulturbærere.

5 EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvad siger loven?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3.

5.1 Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Fyrtårnet udarbejdes der handleplaner for de forskellige aktiviteter og temaer der arbejdes med i løbet af året. Handleplanen er en SMTTE-model, hvor også evalueringsmetoden fremgår. Vi afprøver forskellige evalueringsmetoder bl.a. GLK (Gjort, Lært, Klogt at gøre), læringshistorier og praksisfortællinger. Aktiviteter og temaer evalueres løbende på personalemøder, hvor en samlet evaluering indskrives i handleplanen. Der vedhæftes også dokumentation i form af f.eks. fotos eller andet der kan vise hvad vi har arbejdet med. Handleplanerne arkiveres, så vi kan tage udgangspunkt i evalueringerne når aktiviteterne skal planlægges året efter.

Evaluering foregår på flere planer; evaluering af overordnede indsatsområder i Læreplanen, evaluering af lokale handleplaner internt i huset jf. ovenstående samt evaluering i den daglige praksis. Sidstnævnte foregår hver eneste dag i praksis, hvor det pædagogiske personale konstant planlægger, evaluerer og justerer sig selv og sine handlinger i den aktuelle kontekst alt afhængig af hvad der er på spil i den givne situation.

5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Evaluering af den pædagogiske læreplan foretages hvert år i forbindelse med hhv. ordinært tilsyn samt opfølgende tilsyn.

Ud fra tilsynet udarbejdes der en overordnet handleplan for justeringer af praksis i Fyrtårnet. Denne handleplan er en SMTTE-model og fungerer som et strategisk styringsredskab på ledelsesniveau. Personalet inddrages i hvilke tiltag der skal sættes i gang og der evalueres løbende på disse tiltag i den overordnede handleplan.